

Monumentnummer*: 530316

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 27 december 2006
Kadaster deel/nr 82638/17

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Zaandam	Zaanstad	Noord-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Zaandam	K			13565
Zaandam	K			13572

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 25: SASGBEOUW, B1-103.

Inleiding

Het voormalig SASGEBOUW oftewel Gebouw B1 (103), onderdeel van de Artillerie Inrichtingen, is rond 1916 gebouwd als werkplaats voor de productie van sas en het prepareren van munitie en is daarmee een van de oudste gebouwen van het B-cluster. Het B-cluster (de B staat voor Beproeving) bestaat voor het merendeel uit testgebouwen voor munitie en ligt vrijwel centraal op het Hembrugterrein. In Gebouw B1 werd het licht ontvlambare sas, een detonatiemiddel voor granaten en patronen, geproduceerd en munitie geprepareerd. Gezien het immer aanwezige ontploffingsgevaar zijn bij het B-cluster aarden wallen en het zgn. Reigersbos oftewel schokbos aangelegd. De bomen en struiken daar moesten losvliegend materiaal opvangen en de waterlopen moesten voorkomen dat brand oversloeg en konden bluswater leveren.

Omschrijving

Het sasgebouw heeft één bouwlaag op een rechthoekige plattegrond met een oppervlakte van 19.40 x 11.80 meter onder een flauw hellend zadeldak dat is afgedekt met bitumen. In een gedeelte hiervan zijn lichtdoorlatende kunststofplaten aangebracht. Het gebouw is opgetrokken in rode en grauwe baksteen in een houten vakwerkconstructie. De halfsteensmuren zijn opgemetseld in staand verband. Aan drie zijden van het gebouw bevindt zich een portaal met een (nood)uitgang in verband met het ontploffingsgevaar. In de geveltop boven de ingang is een betimmering van houten witgeschilderde gepunte rabatdelen aangebracht. Het gebouw heeft een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

regelmatige vensterindeling met groenwit geschilderde houten 9-ruits vensters en daarboven 3-ruits valramen.

Het interieur bestaat uit werkplaatsen en een kleine kantoorruimte. De kapconstructie is van hout en wordt gedragen door in de wanden opgenomen houten staanders met schoorelementen.

Waardering

Het SASGEBOUW B1 is van cultuurhistorische en - meer in het bijzonder - militair-historische waarde als werkplaats voor de productie van een van de belangrijkste detonatiemiddelen van de 20ste eeuw. Het is bovendien een van de oudste sasgebouwen nu reeds tijdens de neutraliteitsperiode van Nederland in de Eerste Wereldoorlog met de productie is gestart. Het is tevens van groot belang als historisch-functioneel onderdeel van het Hembrugterrein en de Stelling van Amsterdam in het algemeen alsmede van het B(eproevingen)-cluster in het bijzonder. Het is voorts een voorbeeld van traditionalistische bouw op het fabrieksterrein.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werkplaats